

Dokument 13

(2016–2017)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske
forsamlinger

**Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til
internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2016**

Innhold

Side

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) 2016	3
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2016	4
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2016	6
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2016	9
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2016	11
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2016	14

Dokument 13

(2016–2017)

Årsrapporter til Stortinget fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske komiteer og organisasjoner:

- Asia-Europa parlamentarisk partnerskap (ASEP)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- NATOs parlamentarikerforsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentarikerforsamling (OSSE PA)

Årsrapportene gir et bilde av de forskjellige parlamentarikerforaenes karakteristika og arbeidsmåter. Organisasjonene har forskjellig tematisk fokus og ulik tilknytning til de multilaterale foraene de er del av. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom hele året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Selv om parlamentarikerforsamlingene er ulike i karakter, har de også mange fellestrekk.

Menneskerettigheter og demokratiutvikling står sentralt i flere av parlamentarikerforsamlingene. I PACE er dette den overordnede tematikken, mens det også i arbeidet i OSSE PA og IPU er temaer i kjernen av organisasjonenes virke. I 2016 var kvinners deltakelse i samfunnslivet aktuelt både i PACE, OSSE PA og IPU. Men også i ASEP, hvor menneskerettighetsfeltet ikke er like fremtredende, var dette et tema. Sikkerhetspolitikk er en fellesnevner for NATO PA, OSSE PA og ASEP, og handelspolitikk er fellesnevner for EØS-EFTA og ASEP.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av den tematiske bredden i Stortingets internasjonale virksomhet, men viser også at det var noen sentrale temaer som preget arbeidet i de fleste av de internasjonale parlamentarikerforaene i året som gikk. Av disse kan migrasjons og flyktningkrisen, krigen i Syria, terro-

risme, konflikten mellom Russland og Ukraina, og utviklingen i Tyrkia nevnes.

Migrasjon og flyktningkrisen

Flyktningkrisen har de siste årene preget arbeidet i PACE sterkt. Men fra i stor grad å ha debattert tematikken gjennom hastesaker, ble det siste året preget av debatter om problemstillinger som hadde vært gjenstand for ordinær behandling og grundig utredning før resolusjonsforslagene kom på bordet. På alle årets fire delsesjoner ble det vedtatt resolusjoner om migrasjon, blant annet om migrasjon og organisert kriminalitet, Europas respons på den syriske flyktningkrisen og behandlingen av enslige mindreårige migranter. Også i OSSE PA var migrasjon det viktigste temaet gjennom året. Hovedsesjonen i Tbilisi var dedikert til migrasjonsproblematikk, og en slutt-erklæring som tok til orde for at alle medlemslandene måtte ta sin del av ansvaret for flyktningene, og at alle medlemslandene hadde et ansvar for å fremme sikkerhet og respekt for menneskerettighetene både i opprinnelseslandene og langs migrasjonsrutene, ble vedtatt. I NATO PA ble problematikken belyst gjennom en resolusjon som tok til orde for mer støtte til landene rundt Syria, som huset flest flyktninger. NATO PA uttrykte i tillegg støtte til FNs arbeid for å få en politisk løsning på krigen i Syria. I IPU ble flyktningkrisen belyst gjennom en hastedebatt om Syria og Aleppo.

Terrorisme

Terrorisme og kampen mot terror er et tema som i lang tid har stått høyt på dagsordenen i mange av parlamentarikerforsamlingene. I PACE ble temaet i 2016 aktualisert av de mange terrorangrepene i Europa i løpet av året. Det ble rettet søkelys mot hvordan man kunne bekjempe terror samtidig som man ivare-

tok borgernes friheter. Terrorisme har vært aktuelt på agendaen også i OSSE PA, NATO PA og IPU. I IPU ble det under vårsesjonen vedtatt en resolusjon om globalt samarbeid mot terrorisme.

Russland–Ukraina

Konflikten mellom Russland og Ukraina har også satt sitt preg på arbeidet i flere av parlamentarikerforsamlingene siden Russlands annektering av Krim og konflikten i Øst-Ukraina brøt ut. PACE vedtok i 2014 en resolusjon hvor Russland ble fratatt stemmeretten på bakgrunn av annekteringen av Krim. Siden har Russland valgt ikke å delta i parlamentarikerforsamlingens arbeid. Landet har imidlertid fortsatt å delta i Europarådets øvrige aktiviteter. Det at Russland ikke har deltatt, har avstedkommet mye debatt i forsamlingen. På den ene siden har mange representanter, spesielt understøttet av Ukraina, tatt til orde for ikke å gi etter for russisk press, mens det fra andre i forsamlingen har vært tatt til orde for dialog med Russland. I OSSE PA resulterte sanksjonene mot Russland i at enkelte av den russiske delegasjonens medlemmer ikke fikk delta på hovedsesjonen i 2015. Til hovedsesjonen i 2016 ble det derfor arbeidet aktivt for å få vedtatt en resolusjon som tok til orde for at sanksjoner ikke måtte hindre parlamentarikere i å delta i internasjonale fora. Den russiske delegasjonen deltok aktivt i løpet av året, og under vintermøtet tilspisset debatten seg da den daværende dumaformannen gikk hardt ut mot EU og NATO. Den ukrainske delegasjonen tok sterkt til motmæle. Også i IPU spisset debatten seg til da Russland inviterte forsamlingen til å gjennomføre høstmøtet i 2017 i St. Petersburg. Den ukrainske delegasjonen protesterte og fremtvang en votering over spørsmålet om flytting av høstsessen fra Genève til St. Petersburg. Forsamlingen vedtok imidlertid å gjennomføre høstsessen i Russland. NATO PA oppfordret i 2016 til å opprettholde sanksjonsregimet, yte mer støtte til Ukraina og gjøre en politisk innsats for å senke spenningsnivået.

Tyrkia

Den negative utviklingen i Tyrkia med stadige terrorangrep, innstramning av friheter og et mislykket statskupp med store konsekvenser både politisk og for svært mange tyrkiske borgere sto flere ganger på agendaen i PACE i løpet av 2016 og ble også et viktig tema under NATO PAs hovedsesjon i Istanbul. Tyrkia er et viktig medlemsland i mange av parlamentarikerforsamlingene, og utviklingen i landet kan komme til å prege arbeidet i flere av parlamentarikerforsamlingene også i året som kommer.

Handelspolitikk og klima

For EFTA-EØS-delegasjonen var det naturlig nok handelspolitikken som sto i fokus også i året som gikk. Storbritannias beslutning om å gå ut av EU etter folkeavstemningen i juni ble et viktig tema for delegasjonen i 2016 og vil prege arbeidet også i 2017. Også for ASEP-delegasjonen var handelspolitikken sentral. For EØS-parlamentarikerkomiteen var oppfølgingen av den globale klimaavtalen (Paris) et viktig arbeidsområde. I OSSE PA ble klimautfordringene aktualisert gjennom delegasjonens arbeid for å sette nordområdene på agendaen.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) i stortingsperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Christian Tybring-Gjedde (FrP), leder	Fredric Holen Bjørdal (A)
Irene Johansen (A), nestleder*	Sylvi Graham (H)
Ove Trellevik (H)	Line Henriette Hjemdal (KrF)

*Christian Tybring-Gjedde trakk seg fra vervet som delegasjonsleder 24. januar 2017, Irene Johansen har siden fungert som leder.

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). Delegasjonen har tre faste medlemmer og tre varamedlemmer. ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert mellom Europa og Asia på regjeringsnivå om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (ASEM).

ASEM ble etablert i 1996 av EU og ASEAN sammen med Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 er samarbeidet betraktelig utvidet og teller nå 52 partnere. Norge ble tatt opp som medlem i 2012. Som konsekvens ble Stortinget invitert til å delta i ASEP, som består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europaparlamentet. Stortinget ble formelt tatt opp som medlem i ASEP på ASEP VIII i Roma i oktober 2014.

Deltakelsen i ASEP gir en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land og for observasjon av utviklingen i Asia, noe som er spesielt viktig med tanke på de asiatiske landenes økonomiske utvikling og deres økte innflytelse i globale fora. Denne regionen er en aktør av økende handels- og utenrikspolitisk betydning for Norge.

Delegasjonens arbeid i 2016

Den nyopprettede ASEP-delegasjonen innledet året med et kompetansebyggende seminar i januar, hvor både forskere og representanter fra næringslivet bidro. Følgende temaer sto på agendaen: økonomiske utviklingstrekk og norske nærlingslivsmuligheter i Asia, Kinas politiske og sikkerhetspolitiske utvikling, samt regionale maktforskyvninger og utvikling i forholdet til USA.

Europa og Asia er vertskap for ASEP-møtene anethvert år. I 2016 ble ASEP-møtet avholdt 21.–23. april i Ulan Bator i Mongolia. Over 30 land og 150 deltakere møttes for å diskutere økt regional samhandling. Irene Johansen (delegasjonsleder), Ove Trellevik og Sylvi Graham representerte ASEP-delegasjonen. Gjennom aktiv deltakelse sørget delegasjonen for at de fikk innflytelse på utformingen av slutterklæringen. Alle deltok i paneldebatter, og Johansen var rapportør for det ene av de to panelene, «Connectivity and Effective Multilateralism». Delegasjonen valgte å fokusere på tre politiske hovedområder: bekjempelse av ulikhet og inkludering av kvinner i arbeidslivet som forutsetninger for økonomisk utvikling (Johansen), betydningen av demokrati og parlamentarikeres rolle i arbeidet med multilaterale avtaler (Graham), samt marin bærekraft, sikkerhet og stabilitet og viktigheten av trygg og fri navigasjon til havs (Trellevik). Delegasjonen hadde også bilaterale møter med Finland og Danmark, Sveits, Australia, Mongolia, Japan og Filippinene.

Som forberedelse til og oppfølging av ASEP-møtet i Mongolia har delegasjonen hatt flere møter, blant annet med eksterne parter som statssekretær i Utenriksdepartementet Tone Skogen, statssekretær i Finansdepartementet Paal Bjørnstad, EU-ambassadør Helen Campbell og andre relevante fagekspert.

Delegasjonens arbeid i 2017

I 2017 vil delegasjonen delta på Utenriksdepartementets Asiaforum 15. mars, hvor også ASEM- og ASEP-samarbeidet vil bli markert. Det neste møtet i ASEP vil finne sted i Europa i løpet av første halvdel av 2018.

Oslo, den 1. februar 2017

Irene Johansen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for valgperioden 2013–2017 er:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Svein Roald Hansen (A), leder	Irene Johansen (A)
Gunnar Gundersen (H), nestleder	Fredric Holen Bjørdal (A)
Marianne Aasen (A)	Jette. F. Christensen (A)
Nikolai Astrup/Elin Rodum Agdestein (H)	Elin Rodum Agdestein/Heidi Nordby Lunde (H)
Jørund Rytman (FrP)	Ove Trellevik (H)
Geir Sigbjørn Toskedal (KrF)	Hans Andreas Limi (FrP)
	Harald T. Nesvik/Tor André Johnsen (FrP)
	Liv Signe Navarsete (Sp)
	Sveinung Rotevatn (V)
	Heikki Eidsvoll Holmås (SV)

Delegasjonen utfører en stor del av Stortingets arbeid med Norges forhold til EFTA og EØS. Representantene er medlemmer av Stortingets europautvalg, og med et utvidet antall varamedlemmer (10 representanter fra ulike komiteer) bidrar delegasjonen med relevant informasjon fra Stortingets komiteer inn i EFTA/EØS-komiteenes arbeid, og ikke minst fra EFTA/EØS-komiteene tilbake til komiteene på Stortinget, og til Europautvalget. Delegasjonen benyttet i 2016 aktivt ulike møteplasser og muligheter for kontakt med europaparlamentarikere med hensyn til aktuelle EU- og EØS-saker.

Dette er i samsvar med målet om en aktiv politikk overfor EU som et enstemmig storting gikk inn for i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) Om gjennomføringen av europapolitikken. Den bestreber seg på å skaffe bred informasjon om aktuelle saker og tidlig involvering, og inkluderer blant annet halvårlige redegjørelser og debatter om EU/EØS, økt involvering av de faste komiteene i EU-spørsmål, Stortingets Brusselkontor og Stortingets studieopphold for representanter i Brussel som ble holdt for tredje gang i 2016.

Organisering av EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene

Formelt deltar Stortingets delegasjon i to EFTA-parlamentarikerkomiteer:

- «Committee of Members of Parliament of the EFTA Countries» (CMP), hvor alle fire lands parlamenter er representert (Island, Liechtenstein, Norge, Sveits) og

- «Committee of Members of Parliament of the EFTA States» (MPS), hvor de tre EFTA/EØS-statenes parlamenter deltar.

I praksis møter CMP og MPS som én komité (EFTA-parlamentarikerkomiteen), hvor Sveits opererer som observatør i EØS-spørsmål.

EFTA-parlamentarikerkomiteens oppgave er å drøfte EFTA-samarbeidets og EØS-avtalens utvikling samt et vidt spekter av aktuelle europa- og handelspolitiske saker. Utviklingen i de fire EFTALandene er også viktig i de interne møtene. Komiteen virker som et konsultativt organ overfor EFTAs ministerråd. De halvårlige møtene med EFTAs ministre (fra Norge næringsministeren) utgjør derfor en viktig del av komiteens arbeid. Her diskuteres EFTAs frihandelsforhandlinger, og parlamentarikerkomiteen gir sine innspill på strategi og innhold. Komiteen møter også EØS/EFTA-ministrene (fra Norge EU/EØS-ministeren) i forbindelse med EØS-rådet hver høst. Dette styrker den parlamentariske og politiske dialogen i EØS. Videre avholdes årlige møter med EFTAs rådgivende komité for arbeidslivets parter og EFTAs komité for lokalpolitikere.

I tillegg til de faste møtene har EFTA-parlamentarikerkomiteen siden 2006 besøkt land av relevans i frihandelssammenheng, såkalt tredjelandsbesøk. Fra norsk side deltar delegasjonsleder og nestleder.

Stortingets delegasjon deltar også i den felles EØS-parlamentarikerkomiteen («EEA Joint Parliamentary Committee») sammen med Europaparlamentet. Den skal bidra til bedre forståelse mellom Europaparlamentet og EØS/EFTA-statenes parlamenter på de områder som omfattes av EØS-avtalen.

Komiteen møtes halvårlig og uttaler seg om aktuell politikktutvikling i resolusjoner som oversendes EØS-rådet. De senere årene har komiteen på norsk initiativ også i større grad vektlagt møter med saksordførere i Europaparlamentet som kan presentere utviklingen av nye EØS-relevante lovforslag.

Delegasjonens virksomhet i 2016

Et gjennomgående tema for komiteene i 2016 var, som året før, utviklingen i internasjonal handelspolitikk og dens betydning for EFTA og EØS. Forhandlingene mellom EU og USA (TTIP), signering av avtalen mellom USA og 11 partnere i Stillehavet (TPP), en mer geopolitisk tilnærming til handelspolitikken og EUs svar på dette i sin handelsstrategi fortsatte å stå sentralt. Hvordan dette vil påvirke EFTA og EØS-samarbeidet, dominerte parlamentariernes møter med ministre, sjefsforhandlere og kolleger i Europaparlamentet.

Dette var også tema da EFTA-parlamentarikerkomiteen i februar avholdt møter med EUs handelskommissær, Cecilia Malmström, og Europaparlamentets saksordførere for EUs handelsavtale med Canada (CETA) og de plurilaterale forhandlingene om handel med tjenester (TiSA). Et tredjelandsbesøk til Filippinene og Vietnam i oktober var i tillegg med på å prege det handelspolitiske programmet til komiteen, med fokus på den regionale utviklingen i Sørøst Asia og EFTAs avtale og pågående prosesser med disse to ASEAN-landene.

Et annet sentralt tema i 2016 var folkeavstemningen i Storbritannia i juni om å forlate EU (brexit). Selv om forhandlingene med EU om en exit-avtale først vil starte i 2017, var det viktig for EFTA-parlamentarikerkomiteen allerede i 2016 å se på betydningen av dette for EØS og de respektive EFTA-landene. Komiteen holdt et seminar om dette i Brussel i november og diskuterte brexit med kolleger i Europaparlamentet i desember.

I den felles EØS-parlamentarikerkomiteen fortsatte delegasjonen å vektlegge energi og klima, som har gått som en rød tråd gjennom komiteens arbeid i flere år. Komiteen møtte Europaparlamentets saksordførere for EUs nye forslag om en felles oppfyllelse av EUs forpliktelser under den globale klimaavta-

len (Paris). Møtet var viktig siden Norge, når EU har gjort sitt endelige vedtak, vil starte forhandlinger med EU om felles EU/norsk og mulig islandsk oppfyllelse av disse forpliktelsene.

Den norske delegasjonen fortsatte i 2016 også å legge vekt på tettere kontakt med kolleger i Europaparlamentet. Den holdt flere bilaterale møter med sentrale europaparlamentarikere i Strasbourg, inkludert saksordfører for forslaget til revidering av utstasjoningsdirektivet og saksordfører for nye yttergrenseregler i Schengen og EUs avtale med Canada (CETA).

Delegasjonens virksomhet i 2017

Handelspolitikk vil fortsatt dominere komiteenes arbeid i 2017. Et nytt møte er planlagt med EUs handelskommissær og sentrale medlemmer av Europaparlamentet i mars. Komiteen planlegger et tredjelandsbesøk til Canada og Mexico i mai for å diskutere modernisering av eksisterende EFTA-handelsavtaler. Betydningen av brexit for EFTA-landene og av USAs president Trumps handelspolitikk for WTO og EFTA vil også prege komiteens møte med EFTAs ministre på Svalbard i juni og i Genève i november.

Brexit og betydningen for det handelspolitiske forholdet til Storbritannia og for europeisk integrasjon vil for fullt prege delegasjonens og EØS/EFTA-komiteens arbeid i 2017.

Innenfor EØS vil delegasjonen prioritere temaer som står høyt på dagsordenen i EU, jf. Europakommisjonens arbeidsprogram for 2017. Delegasjonen vil fortsette å følge nye forslag innenfor Schengen- og Dublin-samarbeidet sett i lys av den fortsatt akutte migrasjonssituasjonen i Europa, selv om dette ikke strengt tatt er omfattet av EØS-avtalen.

For første gang vil delegasjonen besøke et viktig mottakerland for EØS-midlene for å se nærmere på hvordan disse prosjektene fungerer på bakken. Delegasjonen reiser til Romania i overgangen februar-mars.

Alle disse temaene vil komme igjen i Europautvalget, noe som understreker den tette forbindelsen mellom det Stortingets delegasjon til EFTA og EØS gjør ute (i Brussel, i Genève, i EFTA-landene og i tredjeland), og det som diskuteres hjemme.

Oslo, den 31. januar 2017

Svein Roald Hansen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Ingjerd Schou (H), leder	Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Hans Fredrik Grøvan (KrF)
Frank J. Jenssen (H)	Kristin Ørmen Johnsen (H)
Snorre Serigstad Valen (SV)	Jenny Klinge (Sp)/Kåre Simensen (A)*
Morten Wold (FrP)	Odd Omland/Tore Hagebakken (A)*

*Odd Omland ble erstattet av Tore Hagebakken 25. mars 2014. Jenny Klinge ble erstattet av Kåre Simensen 8. april 2015.

Komitévervene var fordelt som følger:

<i>Komité</i>	<i>Medlem</i>	<i>Varamedlem</i>
Byrået	Ingjerd Schou (fra 18.01.2016)	
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Kristin Ørmen Johnsen	Hans Fredrik Grøvan
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Morten Wold	Kåre Simensen
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Frank J. Jenssen	Ingebjørg Amanda Godskesen
Komiteen for likestillingsspørsmål	Snorre Serigstad Valen	Kristin Ørmen Johnsen
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Ingebjørg Amanda Godskesen	Tore Hagebakken
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen Ingebjørg Amanda Godskesen	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Ingjerd Schou	

Følgende delegasjonsmedlemmer hadde verv i forsamlingen i 2016:

Ingjerd Schou – visepresident i forsamlingen

Morten Wold – nestleder i komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter

Lise Christoffersen – rapportør for Makedonia

Ingebjørg Amanda Godskesen – rapportør for Tyrkia

Ingjerd Schou – rapportør/saksordfører for rapporten fra byrået og den faste komité under oktobersejjonen

Kristin Ørmen Johnsen – rapportør/saksordfører for rapport om effekten av befolkningsutviklingen i Europa på migrasjonspolitik

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) ble opprettet i 1949, har 47 medlemsland og har som formål å styrke menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene. Organisasjonen har sete i Strasbourg.

PACE består av representanter for medlemslandenes nasjonalforsamlinger, totalt 324 medlemmer (og 324 varamedlemmer) fordelt på åtte fagkomiteer: politiske saker, juridiske saker og menneskerettigheter, sosial-, helse- og bærekraftig utvikling, flyktning- og befolkningsspørsmål, kultur, vitenskap, utdanning og media, likestillingsspørsmål, reglements- og immunitetsspørsmål og overvåking av medlemslandenes medlemskapsforpliktelser. Det er også flere

underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige delsesjoner (januar, april, juni og oktober) og tre møter i den faste komiteen. PACE har fem politiske grupper: EPP/CD (Group of the European People's Party), SOC (Socialist Group), EC (European Conservatives), ALDE (Alliance of Liberals and Democrats for Europe) og UEL (United European Left). Forsamlingens president velges for ett år, med mulighet til og sedvane for gjenvalg én gang. I januar 2016 overtok Pedro Agramunt (EPP/Spania) som forsamlingens president etter Anne Brasseur (ALDE/Luxembourg).

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerforsamlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, og deltar aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets torturkomité.

Fra Stortingets delegasjon deltar både de faste medlemmene og varamedlemmene aktivt i arbeidet.

Hovedspørsmål i 2016

PACEs arbeid favner bredt, men det var noen overordnede temaer og saker som særlig preget arbeidet i 2016. Den pågående migrasjonskrisen og utviklingen i Tyrkia, både før og etter forsøket på statskupp i juli, satte stort preg på arbeidet. Andre sentrale saker i løpet av året var terrorisme, avsløringene gjennom Panama Papers og konflikten mellom Russland og Ukraina. En rekke statsledere og ministre gjestet forsamlingen, blant annet presidentene i Frankrike, Østerrike, Bulgaria og EU-kommisjonen, statsministrene i Hellas, Tyrkias og Georgia, samt flere utenriksministre.

Migrasjon

I januar ble det vedtatt to resolusjoner, «Middelhavet, en inngangsdør til irregulær migrasjon» og «Organisert kriminalitet og migranter». Debatten favnet hele spekteret fra representanter som advarte mot «den muslimske fare», til representanter som la vekt på manglende humanisme og solidaritet i Europa. I april ble avtalen mellom Tyrkia og EU om migrasjon sentral. PACE stilte spørsmål ved om avtalen i stor nok grad respekterte menneskerettighetene. Det var et klart skille mellom høyre- og venstresiden blant parlamentarikerne. Fra venstresiden var mange kritiske og mente at avtalen ikke respekterte folkeretten og flyktningers grunnleggende rettigheter, mens flere sentrum-høyre-orienterte representanter la vekt på at avtalen var et godt politisk tiltak i den pågående krisen, og hadde større tillit til at den var i tråd med internasjonale forpliktelser. Tre resolusjoner, som

alle var kritiske til Europas håndtering av flyktningkrisen både i Europa og i Syrias naboland, ble vedtatt: «Styrket europeisk respons til den syriske flyktningkrisen», «Flyktninger og migranternes rettigheter – situasjonen på Vest-Balkan» og «Situasjonen for flyktninger og migranter under EU-Tyrkia-avtalen av 18.03.16». I juni var det «Flyktninger i risikosonen i Hellas» og «Vold mot migranter» som sto på agendaen, men migrasjon ble også tema i dialogen med Hellas og Estlands statsministre og Europarådets generalsekretær. Det var bred enighet om at det hastet med felleseuropeiske løsninger for å få løst krisen. Harmonisering av beskyttelse av enslige mindreårige migranter sto på agendaen i oktober, og en resolusjon som slo fast at enslige mindreårige migranter først og fremst måtte behandles som barn og ikke migranter, ble vedtatt med stort flertall.

Tyrkia

I april besøkte daværende statsminister, Ahmet Davutoğlu, PACE. Han viet mye oppmerksomhet til avtalen mellom EU og Tyrkia, noe som også ble fulgt opp i spørsmål fra salen. En overvåkingsrapport som spesielt så på presse- og ytringsfrihet, negativ utvikling på rettsstatsområdet og menneskerettighetsbrudd i forbindelse med antiterroroperasjoner, ble debattert i juni. De mange talerne anerkjente de store utfordringene Tyrkia sto overfor, med om lag tre millioner syriske flyktninger og stadige terrorangrep. Likevel ble det fra mange hold slått fast at man ikke kunne inngå kompromisser når det gjaldt menneskerettigheter og Europarådets standarder. Det var bred enighet om at utviklingen i Tyrkia hadde gått i negativ retning.

Oktoberesjonen ble preget av kuppforsøket i juli. Tyrkias utenriksminister og tidligere PACE-president Mevlüt Çavuşoğlu besøkte forsamlingen. Çavuşoğlu understreket at unntakstilstanden var basert på grunnloven og i henhold til rettsstatsprinsipper. Dette ble, sammen med arrestasjonene og suspensjonene i kjølvannet av kuppforsøket, tatt opp kritisk av mange av forsamlingens medlemmer. I debatten om Tyrkia ble det av medlemmer fra AK-partiet (partiet for rettferdighet og utvikling) og representanter fra EC-gruppen imidlertid uttrykt støtte til president Erdoğan og tyrkiske myndigheters håndtering av situasjonen. Fra andre deler av forsamlingen ble det advart mot at Tyrkia gikk i autoritær retning. Det ble stilt spørsmål ved implementeringen av unntakstilstanden, og flere representanter fryktet at de mange arrestasjonene ville føre til at individenes rett til rettferdig rettergang ble svekket.

Terrorisme

2016 ble nok et år preget av terrorisme. I januar var det balansen mellom behovet for trygghet og re-

spekt for grunnleggende menneskerettigheter og demokratiske verdier som ble debattert. Det ble advart mot ukritisk masseovervåking og omfattende bruk av unntakstilstand. I april, kort tid etter et terrorangrep i Brussel, ble det vedtatt en resolusjon som understreket behovet for en bedre europeisk sikkerhetsstrategi med mer informasjonsutveksling mellom nasjonale etterretningstjenester, politi og rettsvesenet. Det ble slått fast at bedre og tettere samarbeid over landegrensene var nødvendig. Det ble også vedtatt en resolusjon om forebygging av radikaliserings- og mindrerårige. De mange terrorangrepene i Tyrkia ble på det sterkeste fordømt gjennom en resolusjon som ble vedtatt i juni, og PACE oppfordret til å føre kampen mot terrorisme i tråd med folkeretten og prinsippet om proporsjonalitet.

Russland

Russland ble i 2014 fratatt stemmeretten i PACE som følge av den folkerettsstridige annekteringen av Krim og folkerettsbrudd i Øst-Ukraina. Heller ikke i 2016 leverte de sine akkreditiver, og de deltok ikke i parlamentarikerforsamlingen. I juni ble det gjennomført en debatt om PACE som et paneuropeisk forum for interparlamentarisk dialog og samarbeid. Denne dreide seg i hovedsak om Russland. Mange ukrainske medlemmer deltok og var svært kritiske til at man ønsket å finne måter å opprettholde dialogen med Russland på. Også EPP-gruppen og andre tok til orde for at man ikke kunne lempe på kravene til Russland før Russland tok aktive grep for å opptre i henhold til Europarådets verdier.

Delegasjonens arbeid i 2016

Delegasjonen deltok aktivt i komitémøter og på de fire delsesjonene. Medlemmene engasjerte seg i

mange debatter, spesielt om migrasjon, Tyrkia, utdanning, Panama Papers og likestilling. Flere valgobservasjoner og rapportørreiser ble gjennomført. Ingebjørg Amanda Godskesen la frem sin rapport om Tyrkia i juni, og i oktober la Kristin Ørmen Johnsen frem sin rapport om effekten av den europeiske befolkningsutviklingen på migrasjonspolitikken. For å styrke kompetansen på migrasjonsfeltet ble det gjennomført en studiereise til Brussel og Wien.

Delegasjonsleder Ingjerd Schou ble i januar 2016 valgt som en av forsamlingens 20 visepresidenter og tok sete i PACEs byrå. I oktober var Schou rapportør til plenum for byråets arbeid.

På initiativ fra Schou har det i 2016 vært gjennomført nordisk-baltiske møter under alle delsesjonene. På agendaen sto orientering fra byrået, diskusjon om saker på sesjonsagendaen og andre saker. Blant annet ble den norske delegasjonens initiativ til en rapport om sosiale medier og ytringsfrihet drøftet i den nordisk-baltiske kretsen. Det ble også tatt initiativ til en utstilling i Europarådet om politiske fanger i Aserbajdsjan i samarbeid med Helsingforskomiteen. Det var enighet i den nordisk-baltiske gruppen om at møtene var av stor nytte, og at man ville videreføre praksisen også i 2017.

Delegasjonen har hatt flere møter med siviltt samfunn og det diplomatiske miljøet i Oslo i løpet av året.

Delegasjonens arbeid i 2017

Delegasjonen vil i 2017 fortsette sin aktive deltakelse i PACEs arbeid. Lise Christoffersen viderefører arbeidet som rapportør for Makedonia og Ingebjørg Amanda Godskesen som rapportør for Tyrkia. Ingjerd Schou vil være medlem av byrået også i 2017.

Oslo, den 31. januar 2017

Ingjerd Schou

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Personlige varamedlemmer</i>
Kenneth Svendsen (FrP), leder	Line Henriette Hjemdal (KrF)
Bjørn Lødemel (H), nestleder	Sigurd Hille (H)
Anette Trettebergstuen (A)	Hege Haukeland Liadal (A)
Gunvor Eldegard (A)	Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Følgende representanter hadde verv i IPU i 2016:

- Gunvor Eldegard, medlem av arbeidsutvalget (eksekutivkomiteen)
- Anette Trettebergstuen, medlem av FN-komiteens byrå

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 171 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utvikling av representativt demokrati. Tiltak for økt kvinnelig deltakelse i parlamenter og i politikken generelt har høy prioritet. IPU's arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjons-spredning mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, for menneskerettigheter og demokrati, og for FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikeres menneskerettigheter som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere.

Det finner sted to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema, og i tillegg til dette blir det diskutert et såkalt hastetema (emergency item).

Vårsesjonen 2016, 134. forsamling i Lusaka, Zambia

Tema for sesjonens generaldebatt var foryngelse av demokratiet. Nesten halvparten av jordens befolkning var under 30 år, mens under to prosent av verdens parlamentarikere tilhørte denne aldersgruppen. Anette Trettebergstuen holdt Norges innlegg, hvor hun understreket viktigheten av å integrere ungdommen i det daglige politiske arbeidet.

Til hastetema forelå det fire forslag: om parlamentenes rolle i anerkjennelsen av en selvstendig palestinsk stat (Marokko); menneskehandel: en terrorhandling, grovt brudd på menneskerettighetene og en trussel mot regional og internasjonal fred og sikkerhet (Sudan); parlamentarisk makt i demokratier og viktigheten av kontrollfunksjonen (Venezuela); og til slutt – gi identitet til de 230 millioner papirløse barna: en av de største utfordringene i det 21. århundres humanitære krise (Frankrike og Uruguay). Dette siste temaet ble valgt og debattert i forsamlingen. Det ble vedtatt en resolusjon hvor alle lands myndigheter ble oppfordret til å legge bedre til rette for registrering av fødsler.

Komiteen for fred og internasjonal sikkerhet hadde utarbeidet en resolusjon om globalt samarbeid mot terrorisme. Resolusjonen ble enstemmig vedtatt, men India hadde reservasjoner.

Komiteen for bærekraftig utvikling, finansiering og handel hadde utarbeidet en resolusjon om beskyttelse av den menneskelige kulturarv. Den ble enstemmig vedtatt i plenum.

Norges medlem i eksekutivkomiteen, Gunvor Eldegard, ble valgt til leder for komiteens likestillingsgruppe, et underutvalg med ansvar for å følge opp likestillingsarbeidet i organisasjonen.

Høstsesjonen 2016, 135. forsamling i Genève

Tema for generaldebatten var parlaments rolle for å forhindre at menneskerettighetsbrudd kunne gi opphav til konflikter og krig.

Krigen og den prekære humanitære situasjonen i Syria og særlig i Aleppo var tema for hastedebatten etter forslag fra Tyskland og Mexico. Syrias delegasjon ønsket en annen vinkling og protesterte kraftig. Det ble vedtatt en resolusjon, men Syria reservert seg mot teksten i sin helhet. Cuba hadde reservasjoner til en rekke av paragrafene.

Komiteen for demokrati og menneskerettigheter la frem sin resolusjon om kvinners rett til å delta fullt ut i politiske prosesser. Denne ble enstemmig vedtatt i plenum.

Russland hadde tilbudt seg å arrangere IPU's høstsesjon 2017 i St. Petersburg. Dette protesterte Ukraina imot, og tvang frem en avstemning hvor det med stort flertall ble bekreftet at høstsesjonen 2017 skulle finne sted i St. Petersburg 14.–18. oktober.

Planer for delegasjonens arbeid i 2017

Delegasjonen vil delta på en høring om hav arrangert av FN og IPU. Høringen finner sted i FN i

New York i februar og vil gi parlamentariske innspill til FNs havkonferanse i juni 2017. Ettersom IPU og FN inngikk en samarbeidsavtale i 2016, vil det også bli et studiebesøk til Norges FN-delegasjon i forbindelse med høringen. IPU's vårsesjon 2017 finner sted i Dhaka, Bangladesh. Høstsesjonen vil finne sted i St. Petersburg 14.–18. oktober.

Oslo, den 31. januar 2017

Kenneth Svendsen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (heretter NATO PA) for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Øyvind Halleraker (H), leder	Marit Arnstad/Liv Signe Navarsete (Sp) ²
Sverre Myrli (A), nestleder	Frank Bakke-Jensen (H) ⁴
Rigmor Aasrud (A)	Jan Arild Ellingsen (FrP)
Linda C. Hofstad Helleland/Ingunn Foss (H) ¹	Martin Henriksen/Marit Nybakk (A) ³
Christian Tybring-Gjedde (FrP)	Hans Olav Syversen (KrF)

1. Ingunn Foss erstattet Linda C. Hofstad Helleland i januar 2016

2. Liv Signe Navarsete erstattet Marit Arnstad i oktober 2014

3. Marit Nybakk erstattet Martin Henriksen i februar 2016

4. Frank Bakke-Jensen ble utnevnt som statsråd i desember 2016. Peter Christian Frølich ble valgt til varamedlem i januar 2017.

Komitevervene er fordelt som følger:

<i>Komite</i>	<i>Medlemmer</i>
Politisk komité	Øyvind Halleraker og Liv Signe Navarsete
Forsvars- og sikkerhetskomiteen	Sverre Myrli og Frank Bakke-Jensen
Komiteen for sivile dimensjoner av sikkerhet	Rigmor Aasrud og Marit Nybakk
Komiteen for økonomi og sikkerhet	Christian Tybring-Gjedde og Hans Olav Syversen
Komiteen for vitenskap og teknologi	Ingunn Foss og Jan Arild Ellingsen

Følgende representanter hadde verv i parlamentarikerforsamlingen i 2016:

Øyvind Halleraker	Chair of Political Sub-Committee for Transatlantic Relations
Sverre Myrli	Vice-President of the NATO PA, Chair of Defence and Security Sub-Committee for Transatlantic Defence and Security Cooperation
Christian Tybring-Gjedde	Vice Chair Economics and Security Sub-Committee for Transatlantic Economic Relations
Jan Arild Ellingsen	Chair Science and Technology Sub-Committee for Energy and Environmental Security
Hans Olav Syversen	Vice Chair Economics and Security Committee

Generelt

NATO PAs formål har siden etableringen i 1955 vært å engasjere NATO-lands parlamentarikere i debatt om alliansens mål og verdier og å styrke solidaritetsfølelsen i alliansen. Forsamlingen engasjerer seg på de fleste områder som dekkes av Atlanterhavspakten, og dagsordenen gjenspeiler som regel de sikkerhetspolitiske utfordringene som diskuteres i Det nordatlantiske råd (NAC). Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen anbefalinger og tilrådsninger rettet til NAC, samt til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. Forholdet til NATO er basert på en gjensidig anerkjennelse av behovet for bred enighet om alliansens vedtak. Parlamentarikere

er her nøkkelspillere og viktige kanaler til befolkningen.

Forsamlingen har også som formål å skape større åpenhet om NATOs politikk. NATO PA er et rådgivende organ og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen og dens medlemsland. NATOs generalsekretær taler under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på dens resolusjoner som vedtas på høstsesjonen. Alle møter i forsamlingen er i utgangspunktet åpne, og den behandler som hovedregel ikke gradert informasjon.

Forsamlingen ledes av en president som velges for to år, hvor praksis er rotasjon mellom en nord-amerikaner, en europeisk konservativ og en europe-

isk sosialdemokrat. President i inneværende periode er Mike Turner, republikansk kongressmedlem fra USA.

NATO PA er en organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. Den har hovedsete og sekretariat i Brussel. En rekke sentral- og østeuropeiske land deltar også i samarbeidet. Flere land som ikke er medlem av NATO, har assosiert status.

Forsamlingen har et aktivt engasjement overfor nasjonalforsamlinger i ikke-medlemsland for å støtte demokrati og stabilisering. Assosierte land bruker forsamlingen som en kanal til å bygge støtte for sin integrasjon i de euroatlantiske strukturene. NATO PAs omfattende virksomhet gir mulighet til å styrke Stortingets kontakt med kollegaer på begge sider av Atlanteren.

Utenriksdepartementet betaler årlig kontingent til forsamlingen etter anmodning fra Stortinget.

Hovedspørsmål i 2016

For vårsesjonen i Tirana og hovedsesjonen i Istanbul var oppfølgingen av deklarasjonen fra toppmøtet i Wales, inkludert toprosentmålet og de tiltak som ble annonsert på toppmøtene i Wales og Warszawa, politiske og militære tiltak i etterkant av Russlands folkerettsstridige annekasjon av Krim og inngripen i Øst-Ukraina, samt NATOs oppfølging av konfliktene i Midtøsten sentralt på agendaen. Under hovedsesjonen i Istanbul i november ble også utviklingen i Tyrkia et fremtredende tema.

Bredden i forsamlingens syn på NATOs rolle, byrdedeling internt i alliansen og politisk vilje har hatt forgreninger inn i de fleste fagdebatter gjennom året.

NATOs generalsekretærs budskap under sesjonene

Stoltenberg appellerte til forsamlingen som folkevalgte om å formidle til sine velgere hvorfor forsvar var viktig, og oppfordret til å bevilge nok ressurser til forsvar og til å ta nødvendige deployeringsvalg. Befolkningens oppfatning av forsvar og NATO var særlig viktig etter at finanskrisen hadde medført reduksjon i forsvarsbudsjettene. Videre la generalsekretæren vekt på NATOs balanse mellom avskrekking og dialog overfor Russland og ansvaret som påhviler Russland for å komme videre i dialogen.

Forsvarsbudsjett

Utgangspunktet for forsamlingens behandling av behovet for økte europeiske forsvarsinvesteringer var toprosentmålet, som ble fremmet av generalsekretær Stoltenberg på toppmøtet i Wales 2014.

I diskusjonene vedkjente mange delegasjoner at det er urealistisk på kort sikt å forvente full etterlevelse av NATOs mål om to prosent av landenes brut-

to nasjonalprodukt (BNP) på forsvar. Forsamlingen merket seg samtidig at NATO-landenes totale forsvarsutgifter økte i 2016 for første gang siden 2009.

Forsamlingen oppfordret igjen NATOs medlemsland til en raskere økning i forsvarsutgiftene, til kostnadseffektivitet og til å investere i infrastruktur og spisse kapasiteter. Flere delegasjoner tok til orde for bedre koordinering mellom de allierte for å opprettholde alliansens kapabiliteter. Det ble minnet om at utviklingen av kapasiteter ligger hos medlemslandene.

Det transatlantiske forhold

Forsamlingen var klar på behovet for å opprettholde og styrke det transatlantiske forholdet. Forholdet preges av og må ses i sammenheng med diskusjonen om en mer balansert byrdefordeling i alliansen. Denne diskusjonen kompliseres av USAs teknologiske overlegenhet innen militært utstyr, med konsekvenser for interoperabilitet mellom NATO-styrker og for interessene til den amerikanske og europeiske forsvarsindustrien.

Presidentvalget i USA begrenset i noen grad debattene om det transatlantiske forholdet all den tid det var uklarhet knyttet til valgutfallet.

Det var større enighet i forsamlingen om å styrke NATOs posisjon i Sentral-Asia, hvor en søker politisk så vel som praktisk støtte (logistikk) fra styresmaktene som del av et langsiktig prosjekt for å fremme stabilitet og sikkerhet i regionen.

Afghanistan og Resolute Support-operasjonen

Forsamlingen oppfordret medlemslandene til å gi fortsatt støtte, både økonomisk og politisk, til operasjonen «Resolute Support» og understreket behovet for en fortsatt internasjonal tilstedeværelse i landet for å sikre stabilitet. De uttrykte støtte til afghanske myndigheters videre forhandlinger med Taliban og andre opprørere og la vekt på at afghanske myndigheter måtte styrke kvinner og jenters rettigheter. Også her lå det en oppgave for parlamentarikere i å holde velgere informert om betydningen av alliansens forpliktelser til Afghanistan. NATO måtte sikre egen sikkerhet gjennom å hjelpe afghanerne til å ta kontroll over sin egen sikkerhet. I den videre fasen ville det være nødvendig med klare krav til myndighetene, ikke minst om å bekjempe den økende narkotikaproduksjonen som finansierte store deler av Talibans virksomhet, samt ISILs utbredelse i landet.

Forsamlingen oppfordret til fortsatt støtte til og oppmerksomhet om kapasitetsbygging av afghanske institusjoner og myndighetsapparat. Forsamlingen ønsket også velkommen signalene fra toppmøtet i Warszawa om fortsatt støtte til afghanske sikkerhetsstyrker frem til 2020.

Russland og Ukraina

Forsamlingen oppfordret alliansens medlemsland til å opprettholde sanksjonene mot Russland knyttet til gjennomføringen av Minsk-protokollene. Det ble også bedt om økt støtte til ukrainske myndigheter og politisk og økonomisk solidaritet med de land som var utsatt for motsanksjoner fra Russland og de land utenfor NATO som var utsatt for økende russisk press. Det ble samtidig bedt om at alliansen holdt diplomatiske kanaler med Russland åpne og fremsatt støtte til politisk arbeid for å dempe spennin- gene med Russland.

Avskrekking etter Warszawa

Forsamlingen oppfordret til å videreføre en sterk evne til avskrekking, til fortsatt politisk samling om russlandspolitikken og støtte til partnerland som var utsatt for aggresjon slik som Ukraina, Georgia og Moldova.

NATOs «åpen dør»-policy

Forsamlingen støttet videre utvidelser til land som møter de nødvendige kriteriene for medlemskap, og diskuterte i komitémøter hvordan dette kunne balanseres med NATO-Russland-forholdet. En minnet om at NATO-utvidelse hadde medført stabilitet og investeringer og økonomisk vekst langs Russlands vestlige grense.

Enkelte delegasjoner argumenterte for å vise tydelig at NATOs dør fortsatt var åpen – ikke kun i teorien. Det ble uttrykt unison støtte til opptaket av Montenegro i alliansen og bedt om at delegasjonene gjorde sitt for å påskynde nasjonale ratifiseringsprosesser.

Midtøsten og ISIL

Forsamlingen oppfordret til fortsatt innsats for å nøytralisere ekstremistiske grupperinger i Syria og Irak og å støtte FNs arbeid med en politisk løsning i Syria og Libya. Forsamlingen ba om økt støtte til naboland i regionen som mottok store deler av flyktningstrømmen. Forsamlingen fordømte det syriske regimet og ISILs voldsbruk mot sivilbefolkningen i Syria og Irak.

Forsamlingen slo fast behovet for å styrke NATOs Midtøsten-dialog og partnerskap. Forsamlingen ønsket velkommen beslutningene fra Warszawa-toppmø-

tet om styrkede tiltak fra NATO for å støtte opp om stabilisering i sør, inkludert videreutvikling av kapasitetsbygging for Irak, AWACS-støtte til koalisjonen mot ISIL og nye maritime operasjoner i Middelhavet.

Håndtering av nye trusler

(Hybrid krigføring, cyber-forsvar, maritim sikkerhet, spredning av masseødeleggelsesvåpen, klimaendringer).

Mens forsamlingen kunne enes om behovet for en fleksibel allianse i møte med en mer kompleks sikkerhetssituasjon, var det ingen klar enighet om alliansens rolle. Ulikt konvensjonelle angrep kom de nye truslene med begrenset forvarsel, som cyber-angrep, eller i tilfelle hybride angrep, i en form som gjorde det vanskelig å definere i hvilken grad et angrep kvalifiserte for artikkel fem eller brøt en politisk smerteterskel knyttet til alliansens partnerland. I situasjoner hvor det var vanskelig å spore kilden, ville det være vanskelig å skreddersy et tilsvar.

I diskusjonene kom det frem ønsker om å inkludere de nye truslene i øvelser. Det ville bedre forståelsen av hvor forstyrrende disse kunne være for NATOs sikkerhet.

Videre om delegasjonens arbeid i 2016

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling har et generelt høyt aktivitetsnivå. Delegasjonen deltok på en rekke komitéreiser i løpet av året, og det var bred deltakelse på vår- og høstsesjonen. I dialog med forsamlingens ledelse besluttet delegasjonen å stille som vertskap for et større seminar for hele NATO PA på Svalbard i 2017 og to mindre komitéseminarer i tilknytning til Svalbard-seminaret.

Under forsamlingens komité- og plenumsmøter satte delegasjonen særlig fokus på nordområdene og maritim sikkerhet og fremsatte norske sikkerhetspolitiske prioriteringer.

Delegasjonens arbeid i 2017

Delegasjonen vil i mai 2017 stå som vertskap for et seminar på Svalbard, hvor det er ventet nærmere 100 deltakere. Delegasjonen vil også stå som vertskap for to mindre seminarer i direkte tilknytning til Svalbard-seminaret, hhv. i Oslo og Kirkenes.

Oslo, den 31. januar 2017

Øyvind Halleraker

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2016

Innledning

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Geir Jørgen Bekkevold (KrF), leder	Janne Sjelmo Nordås (Sp)
Åse Michaelsen/Bård Hoksrud* (FrP), nestleder	Tor André Johnsen/Åse Michaelsen (FrP)
Trond Helleland (H)	Mudassar Kapur (H)
Torstein Tvedt Solberg (A)	Kjell-Idar Juvik (A)
Kari Henriksen (A)	Tone Merete Sønsterud (A)
Ola Elvestuen (V)	Torill Eidsheim (H)

* Bård Hoksrud erstattet Tor André Johnsen i oktober 2015, han gikk da inn som nestleder.

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

<i>Komité</i>	<i>Medlemmer</i>
Første komité (politikk og sikkerhet)	Trond Helleland og Bård Hoksrud
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Ola Elvestuen og Torstein Tvedt Solberg
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Geir Jørgen Bekkevold og Kari Henriksen

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen, og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Den omfatter ca. 320 medlemmer fra 57 parlamenter. OSSE PA har også 11 samarbeidspartnerland. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR).

Det er etablert tre faste komiteer i forsamlingen: for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, for økonomi, vitenskap, teknologi og miljøvern, og for demokrati, menneskerettigheter og humanitære saker. OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted årlig tidlig i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg gjennomføres det et årlig vintermøte i Wien og et årlig høstmøte i et av medlemslandene. De nordisk-baltiske landene har koordineringsmøter i forkant av vintermøtene og hovedsesjonene.

Hovedsaker i 2016

Migrasjonsproblematikk og flyktningkrisen, samt krisen i Ukraina med Russlands folkerettsstridige annektering av Krim, dominerte arbeidet både i komiteene og plenum i 2016. Under hovedsesjonen i Tbilisi, Georgia, ble forsamlingens 25-årsjubileum markert, og OSSE PAs unike rolle som tillitsbygger og som et forum for åpen og direkte dialog ble understreket.

Migrasjon

Flyktning- og migrasjonskrisen i Europa preget arbeidet i OSSE PA i 2016. Det har vært bred enighet om at denne saken måtte stå øverst på agendaen for forsamlingen. I debatten har det vært fokus på ansvarsfordeling, de bakenforliggende årsakene til krisen, farene ved en fragmentert tilnærming, styrkene og svakhetene ved EUs håndtering, statusen for Dublinforordningen, implementeringen av kvoter, finansiering til opprinnelses- og ankomstland, integrering, opinionens holdning til krisen, viktigheten av tett kontakt med OSSEs middelhavspartnere, kriminalitet og menneskesmugling, samt menneskerettighetene for migranter og flyktninger.

Det ble uttrykt bekymring for at frykt og uro over den regionale sikkerhetssituasjonen som følge av

migrasjonsstrømmen skulle få for mye oppmerksomhet, på bekostning av demokratiske verdier og respekten for menneskerettigheter. Landene i OSSE-regionen hadde et ansvar for å fremme sikkerhet og respekt for menneskerettighetene både i migrantenes og flyktningenes hjemland, men også langs migrasjonsruten. Som vertskap måtte man dessuten arbeide mot og forebygge alle former for radikaliseringsprosesser blant dem som var kommet til Europa. Mange av forsamlingens medlemmer oppfordret til ansvarsfordeling og felles innsats for et anstendig mottaksapparat og human behandling av flyktningene.

Under hovedsesjonen i Tbilisi lyktes det Stortingets delegasjon, ved delegasjonsleder Bekkevold, å endre ordlyden i slutterklæringen fra «byrdedeling» til «ansvarsfordeling». Dette hadde han også tatt til orde for som medlem i ad hoc-komiteen for migrasjon, som ble opprettet vinteren 2016. Ad hoc-komiteen hadde lagt seg tett opp til prioriteringene for OSSEs arbeidsgruppe om temaet for å komplementere arbeidet som ble gjort fra myndighetssiden. Ad hoc-komiteen fokuserer derfor på beskyttelse, forebygging av kriminalitet, ansvarlig grensehåndtering, vellykket integrasjon, solidaritet og partnerskap.

Russland

Partene i Ukraina-krisen og deres manglende evne til å føre en konstruktiv dialog innenfor det parlamentariske samarbeidet var tydelig gjennom hele 2016. Under vintermøtet fremførte formannen i den russiske statsdumaen, Sergei Narysjkin, krass kritikk av NATO og advarte om at en mislykket Minsk-prosess ville bety at OSSE hadde feilet. Den ukrainske delegasjonen kom med sterk kritikk av Russland og landets fremferd i Ukraina. Krigshandlingene i Øst-Ukraina og menneskerettighetsbrudd på Krim ble tema for resolusjoner som inngikk i slutterklæringen fra hovedsesjonen. Der ble Russland oppfordret direkte til å respektere prinsippene i Helsinki-erklæringen og avstå fra aggressive handlinger.

OSSE PAs president Ilkka Kanerva uttrykte frykt for at muligheten for dialog var truet av sanksjonsregimet som bidro til at russiske delegater ikke kunne delta i alle møter. Med bakgrunn i den russiske delegasjonens fravær under hovedsesjonen i Helsingfors året før, ble det under hovedsesjonen vedtatt en reso-

lusjon for å sikre OSSE PA-delegaters adgang til å delta i OSSE-møter og aktiviteter.

Nordområdene og klimaendringer

Som OSSE PAs spesialrepresentant for arktiske spørsmål orienterte Ola Elvestuen på hovedsesjonen om klimaendringer og utfordringer i Arktis. Han fokuserte særlig på klima og urfolk, og advarte om at klimaendringene gir ekstra store utslag i nordområdene, der de representerte både en miljø-, sikkerhets- og samfunnsmessig utfordring, ikke minst for urfolk og andre innbyggere i Arktis. Han minnet om at bærekraft og naturmangfold måtte legges til grunn for den økonomiske utviklingen i områdene. I forbindelse med at Arktisk råd fylte 25 år, viste Elvestuen til at rådet var det eneste sirkumpolare samarbeidsorganet på myndighetsnivå, og at urfolk deltok her som faste representanter. Rådet hadde

vært en suksess og hadde bidratt til å sikre fred og stabilitet i Arktis.

Klimaendringer var også tema i slutterklæringen fra Tbilisi, der det ble vist til Paris-avtalen og et felles ansvar for å nå målene om reduksjon i klimagassutslippene.

Valgobservasjon

Delegasjonens medlemmer har deltatt svært aktivt på valgobservasjoner i 2016, i Russland, Moldova og USA. Delegasjonsleder Bekkevold ledet OSSE PAs delegasjon til presidentvalget i Moldova.

Delegasjonens arbeid i 2017

I 2017 vil OSSE PAs spesialrepresentant for arktiske spørsmål fortsette arbeidet med å øke oppmerksomhet og kunnskap om viktige utfordringer i nordområdene. Migrasjon vil fortsatt være et hovedtema for forsamlingen i 2017. Delegasjonen ønsker å arbeide aktivt med dette temaet, og delegasjonsleder Bekkevold viderefører sin deltakelse i forsamlingens ad hoc-komité. Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om demokratiutvikling og støtte til menneskerettigheter. Delegasjonen vil derfor fortsette å delta aktivt i valgobservasjoner.

Oslo, den 30. januar 2017

Geir Jørgen Bekkevold

delegasjonsleder

